ध्रुवाय कूटस्थाय नंदिने आनंदमयाय होत्रे कर्मरूपाय विज्ञानमयाय गोप्त्रे कर्मफलप्रदानेहाराक्षित्रे विश्वस्रजे दक्षादिरूपाय अग्नये गार्हपत्यादिरूपाय स्वर्थे चतुर्थ्यः महाभाग्यं ऐश्वर्यं मुं
डिने वस्कृतानिश्चूडाय कपर्दिने उपाधितश्चूडावते अयं भावः तदाद्रष्टुः स्वरूपेऽवस्थानं वृत्तिसारूप्यमितिरत्रे तियोगसूत्राभ्यां यदा सर्वासां चित्तवृत्तीनामभावस्तदा चितिर्निश्चूडे वस्वरूपमा
त्रेणावतिष्ठते यदा तु तत्तद्वृत्तिसारूप्यं भजते तदा चूडावती विशेषविज्ञानरूपा भवतीति तदिदमुक्तं मुंडिने थ कपर्दिने इति ॥२१॥२२॥ भवनं हार्दाकाशाख्यं शंभराकाशमध्य इति श्रुतेः
आदित्याः इंद्रियाख्या देवाः निधनमादिर्वेति पाठे लयमुदयं चेत्यर्थः ॥२३॥ व्रते शाय व्रतपूर्वकाणां यज्ञादीनां फलप्रदात्रे ॥२४॥ धीमतः धियाब्रह्मविद्यया मतो ज्ञातः ॥२५॥ गीतास्क तमेवचा

ध्रुवाय नंदिने होत्रे गोप्त्रे विश्वसृजे ग्नये ॥ महाभाग्यं विभो ब्रूहि मुंडिने थ कपर्दिने ॥२१॥ वासुदेव उवाच न गतिः कर्मणां शक्या वेत्तुमीशास्य तत्त्वतः ॥
हिरण्यगर्भप्रभृतयो देवाः सेंद्रा महर्षयः ॥२२॥ न विदुर्यस्य भवनमादित्याः सूक्ष्मदर्शिनः ॥ स कथं नरमात्रेण शक्यो ज्ञातुं सतां गतिः ॥२३॥ तस्याहमस्क
रघ्नस्य कांश्चिद्भगवतो गुणान् ॥ भवतां कीर्तयिष्यामि व्रते शाय यथातथं ॥२४॥ वैशंपायन उवाच एवमुक्त्वा तु भगवान् गुणांस्तस्य महात्मनः ॥
उपस्पृश्य शुचिर्भूत्वा कथयामास धीमतः ॥२५॥ वासुदेव उवाच शृणुष्वैकाग्रमनसो ब्राह्मणेंद्रास्त्वं च तात युधिष्ठिर ॥ त्वं चापि गेयनामानि शृणुष्वै
हकपर्दिने ॥२६॥ यदवाप्तं च मे पूर्वं सांबहेतोः सुदुष्करं ॥ यथावद्भगवान् दृष्टो मया पूर्वं समाधिना ॥२७॥ शंबरे निहते पूर्वं रौक्मिणेयेन धीमता
अतीते द्वादशे वर्षे जांबवत्यब्रवीद्धि मां ॥२८॥ प्रद्युम्न चारुदेष्णादीन् रुक्मिण्यावीक्ष्य पुत्रकान् ॥ पुत्रार्थिनी मासुपेत्य वाक्यमाह युधिष्ठिर ॥
शूरं बलवतां श्रेष्ठं कांतरूपमकल्मषं ॥ आत्मतुल्यं ममसुतं प्रयच्छाच्युत माचिरं ॥३०॥ न हि ते प्राप्यमस्तीह त्रिषु लोकेषु किंचन ॥ लोकान् सृजेस्त्व
मपरान् इच्छन्यदुकुलोद्वह ॥३१॥ त्वया द्वादशवर्षाणि व्रतीभूत्वा नशूकृता ॥ आराध्य पशुभर्नारं रुक्मिण्यां जनिताः सुताः ॥३२॥ चारुदेष्णाः सु
चारुश्च चारुवेशो यशोधरः ॥ चारुश्रवाश्चारुयशाः प्रद्युम्नः शंभरे वच ॥३३॥

द्यं पुरुषं प्रपद्येतमेव शरणं गच्छेति प्रोक्ताय कपर्दिने सगुणायैव निर्गुणस्य तु गोप्तानां नाम्नामभावादित्यर्थः ॥२६॥ यद्दर्शनं सुदुष्करं दुर्लभं समाधिना योगेन ॥२७॥२८॥२९॥३०॥
३१॥ आराध्येति आराध्यस्य माहात्म्यं वासुदेव उवाच शृणुष्वमित्यादिना ननु मन्मनाभव मामेव शरणं व्रजेति स्वस्यैवोपेयत्वं वदतः कथमन्य आराध्यः स्यादिति चेन्न मामेव विजानीहीति
चत्र शास्त्रदृष्ट्या परमात्मनोप्यस्मदर्थत्वोपपत्तेर्मामुपास्वेति वदतः इंद्रस्यैव देवस्योपेयत्वाभावात् उपाधिनिष्कृष्टस्योपेयत्वं त्वस्मदादिसाधारणं न वासुदेवस्योत्कर्षमर्हतीति शेषः वस्तु
तस्तु यत्सर्वोपाधिशून्यं ब्रह्म अस्मदाद्यंतरतरं तदेव मुख्यमस्मच्छब्दालंबनं वासुदेवशब्दितं मायया मानुषवद्भूत्वा स्वप्राप्त्युपायभूतमुपास्यरूपमात्मनः स्वशास्त्रतत्त्वं स्वयमेव लोकानुग्रहार्थमु
पदिशतीति न तयोर्भेदगंधोपीति ॥३२॥३३॥

Digitized by Google